

Annexos

Annex 1. Quadre de comandament

OBJECTIUS	DIMENSIONS	CATEGORIES	VARIABLES	ÍTEMS	ÍTEM	INSTRUMENT	MOSTRA
1. Conèixer el nou programa "Coeduca't"	1.1. Tipus de formació de les mestres envers l'educació afectivosexual a EI.	Formació de mestres a l'actualitat.	Nivell de formació previ.	Quin és el nivell de formació que tenen les mestres envers la coeducació i la perspectiva de gènere?	1.1.1	Entrevista	<ul style="list-style-type: none"> · Gemma Martret Rodríguez · Dolors Vique Gines
		Formació idònia.	Grau de formació convenient.	Quin tipus de formació haurien de tenir per treballar i defensar l'educació afectivosexual?	1.1.2		
	1.2. Consideracions de les mestres en relació a l'educació afectivosexual a EI.	Presència pedagògica.	Grau de presència.	Per què no es treballa la coeducació i la perspectiva de gènere a les escoles?	1.2.1		
				· De quina manera podem treballar la perspectiva de gènere a l'escola i a l'aula?	1.2.2		
		Percepció de les mestres.	Grau de necessitat percebuda.	Les mestres consideren que cal educar en la sexualitat i l'afectivitat a l'aula?	1.2.3		
		Percepció de les referents.	Grau de percepció.	<ul style="list-style-type: none"> · Quines són les bases del programa "Coeduca't", quina és la seva perspectiva? I quines són les seves finalitats? · Quina percepció heu tingut durant i després del període de formacions? Heu notat alguna cosa, algun prejudici? · Un cop acabades les formacions, hi haurà algun tipus de seguiment als centres educatius? · Faríeu canvis dins del disseny del programa "Coeduca't"? 			

2. Avaluar el programa "Coeduca't" del Departament d'Educació	2.1. Desenvolupament de la coeducació i l'educació sexual i afectiva a l'aula.	Presència al centre educatiu.	Factor procedimental.	Heu treballat algun concepte (feminisme, afectivitat, perspectiva de gènere, etc.) respecte aquesta temàtica abans de rebre la formació? De quina manera?	2.1.1	Entrevista o Focus Grup	· Mestres · Directores del centre
				Com esteu treballant aquesta nova mirada després d'assistir a les formacions?	2.1.2		
		Eines i recursos.	Nivell d'estratègies i recursos a l'aula.	Quins recursos esteu fent servir per educar en aquest tema?	2.1.3		
		Dificultats percebudes per les mestres.	Grau de dificultat.	Amb quines dificultats us heu trobat o creieu que us podeu trobar a l'hora de tractar amb aquests temes?	2.1.4		
				Creieu que podeu afrontar aquestes dificultats? Com?	2.1.5		

Annex 2. Consentiments informats

A causa de la situació actual, les participants no m'han pogut fer arribar el consentiment informat imprès ni escanejat. Com a solució, m'ho han autoritzat via nota de veu i per correu electrònic.

Referent de coeducació i igualtat de l'Escola Àngel Baixeras i formadora de les sessions "Coeduca't" (Gemma Martret)

Per a escoltar l'àudio, aneu al següent enllaç: [consentiment informat](#)

Representant del programa Escoles per la Igualtat i la Diversitat (Maria Dolores Vique)

Vique Gines, Maria Dolores

per a mi ▾

13:41 (fa 3 hores) ☆ ↶ ⋮

Bon dia Júlia,

Espero que estiguis bé.

Com ja et vaig comentar no tinc manera d'imprimir el document. Tampoc el puc obrir perquè és un PDF.

Et dono el meu consentiment per a que puguis treballar en el teu treball de recerca i autoritzo a fer públiques les meves respostes a les teves preguntes. Per a que consti espero que aquest mail pugui servir .

Dolors Vique

Cornellà 11 de maig 2020.

Annex 3. Entrevistes

Entrevista a la referent de Coeducació i Igualtat de l'Escola Àngel Baixeras i formadora de les sessions del "Coeduca't"

L'entrevista ve tenir lloc el dijous 2 d'abril a les 17h via Hangouts. Va tenir una durada de 48:43 minuts.

Uns dies abans se li van enviar les preguntes i el consentiment informat per correu, sobre el qual va llegir les preguntes, va marcar les opcions i el va signar a través d'una nota de veu.

Seguidament, se li va demanar si es podia utilitzar la gravadora de veu i hi va accedir.

A partir d'aquí, va començar l'entrevista.

1 J: Quin és el nivell de formació que tenen les mestres envers la coeducació i la perspectiva de gènere?

2 G: Diríem que amb el tema de la formació prèvia o de la formació dels mestres i de les mestres no hi ha un estàndard, és a dir, jo crec que per franges d'edat la gent o les mestres i els mestres que tenen entre 40 i 60 anys jo crec que són gent molt conscienciada pel tema de la seva lluita personal dins del feminisme o de la coeducació arrel del tema del franquisme i tota la seva persecució. I són persones que, com elles mateixes ja han tingut una formació que té a veure més amb la seva situació

vital o la seva qüestió vital, s'han anat formant paral·lelament per entitats: que si Rosa Sensat, que si seminaris feministes, etc. però no perquè elles rebessin una formació inicial en la seva formació bàsica. Després hi ha un grup de mestres que són mestres més joves que semblava que era una lluita que ja estava superada perquè potser quan eren alumnes el tema de coeducació ja l'havien rebut a les seves aules i podien pensar una mica que era un tema "superat", que se'n diu, però en realitat crec que no ha estat així. De fet, no s'havia inclòs gaire la formació bàsica universitària, almenys a la meua època com a mestra jo no vaig tenir cap assignatura i jo vaig fer la formació de magisteri als 90. Vull dir que, bueno, d'alguna manera quedava com si fos una cosa superada i òbvia, no? Perquè semblava que ja havíem anat a l'escola nens i nenes barrejats, etc. etc. Llavors jo crec que de formació no hi ha un clixé de "hi ha una formació bàsica per a tothom", sinó que té a veure amb la teua formació com a persona que t'hagis volgut formar més i crec que ara, d'alguna manera, s'està començant a veure que hi ha aquest de calaix i crec que ara s'estan posant una mica més les piles en la formació bàsica del professorat perquè no sigui que tu com a mestre hagis de buscar-te formacions fora de la teua formació bàsica a la universitat. Per això crec que depèn una mica dels teus interessos com a professional i, fins i tot com a persona, no tant com per la formació que t'han donat com a base.

3 J: I, per tant, quin tipus de formació haurien de tenir per treballar i defensar l'educació afectivosexual?

4 G: El que està clar és que des de la universitat s'hauria de fer una feina important. Jo crec que hauria d'haver-hi assignatures que treballessin concretament o que poguessin posar un marc a tot el tema de la coeducació. Després caldria que des de la universitat hi hagués una mirada més interdisciplinària i que es pogués transmetre d'alguna manera que la coeducació no és quelcom que es treballi algun dia a la sessió de tutoria o a aquells grups que celebren el dia dia de la dona, sinó que s'ha de donar aquesta mirada transversal on, des de totes les àrees, es treballa el tema de la coeducació. Igual que hi va haver una època que es va apostar per treballar com a eix transversal l'educació per la pau. Doncs una mica amb aquesta qüestió hauria d'haver-hi una formació base en tota la formació de professorat i després fer aquest tipus de treball a la majoria dels claustres i no que únicament sigui quelcom que una mestra pugui fer com una formació més individualitzada, o bé via màster, o bé via formacions o seminaris; sinó que hauria d'haver-hi una "exigència" per part del Departament d'Educació amb tots els seus professionals del treball i de la formació

integrada en coeducació a tots els equips docents del Departament d'Educació.

5 J: Aleshores si et pregunto per què no es treballa la coeducació i la perspectiva de gènere a les escoles és perquè no estan formades o perquè no s'hi creu?

6 G: Sí, exacte. Jo crec que hi ha diversos factors. Un factor és perquè no hi ha la formació adequada de base o perquè no s'ha ofert durant molt de temps aquesta possibilitat. Crec que també hi ha altres factors com que la coeducació és quelcom que la gent pot estar més conscienciada, però per exemple, tot el tema afectivosexual hi ha cert temor i certes reticències a poder treballar de manera adequada amb l'alumnat i sense por, és a dir, encara hi ha molts dubtes, encara hi ha molta poca reflexió personal sobre la nostra pròpia relació amb la sexualitat i l'afectivitat, i sobretot també hi ha una mica la por, que crec que aquests últims temps ens està ressorgint, a què ens diran les famílies o si estaran d'acord en què nosaltres formem l'alumnat perquè ara mateix és veritat que a nivell polític hi ha una sèrie de lleis que recullen aquesta obligatorietat, però no podem obviar ni podem oblidar que les famílies tenen molta força en exigir certes coses, però alhora a no exigir coses, és a dir, a "posar pals a les rodes" en formacions que a vegades consideren que no ens escauen, quan realment creiem que la formació integral de la persona en un dels llocs més importants on es dona és a l'escola i l'educació afectivosexual forma part d'això. Crec que com a mestres, com a centres educatius i com a Departament d'Educació, tenim una responsabilitat d'oferir aquesta formació al nostre alumnat i de fer aquest acompanyament perquè amb l'educació afectivosexual es tracta d'ajudar a què les criatures creixin de manera integral. Llavors si obviem o pensem que hi ha una part de la vida d'aquests nens i nenes que tenim com a encàrrec la seva formació, si creiem que hi ha una part que no l'hem de treballar perquè pertoca a altres espais que no són els escolars doncs... les persones som úniques i no ens podem disseccionar. Té lògica que jo digui a l'escola "jo no tinc l'encàrrec d'ensenyar a nedar aquella criatura perquè jo a la meua classe no tinc una piscina" això és evident, però sí que tinc una personeta que té una emoció i té una afectivitat, i això no li puc dir quan entri per la porta que se la deixi a fora perquè jo d'això no en parlo.

7 J: Per tant, de quina manera podem treballar la perspectiva de gènere i la coeducació a l'escola i a l'aula?

8 G: Com? Doncs jo crec que s'ha d'oblidar que és una cosa molt complexa. Realment crec que hem de prendre'ns-ho d'una manera molt més natural, com quelcom que està

dins nostre i des del minut zero reconèixer en l'alumnat que som éssers afectivosexuals i que, a més, som éssers que tenim uns drets sigui quin sigui el nostre gènere; uns drets i uns deures. Llavors això al dia dia, és a dir, no treballarà de la mateixa manera amb una criatura de P3 que amb una criatura a 1r de la ESO, és evident, però sí que amb una criatura de P3 hi haurà tota una sèrie de situacions com ara en el joc o en les oportunitats de joc que afavorirà que hi hagi aquesta perspectiva coeducativa en la que els nens i les nenes poden trobar aquest espai de reconeixement o de sentir-se reflectits. És a dir, a les escoles no pot ser que només o únicament hi hagi un espai de joc de cotxes en un lloc i una cuineta en un altre, sinó que puguem plantejar-nos a l'escola com gestionem els espais de joc sobretot si veiem que poden haver situacions discriminants per gènere. Si nosaltres com a mestres veiem que tenim un espai simbòlic de cuina i un espai de joc simbòlic de botiga mecànica hem de veure si això fomenta la coeducació o el que fa és disgregar. Llavors quines opcions tenim? Doncs tenir una mica de control en com fem aquesta oportunitat de donar espais de joc simbòlic. Per exemple, fer-ho per mesos i a cada mes oferir diversos espais. Com ara fer el mes de les cures i fem un espai on hi hagi un hospital o una residència d'avis i d'àvies o una clínica veterinària; i durant aquell mes tothom juga en aquest espai simbòlic que té a veure amb les cures que realment són tasques que únicament es relacionen en dones i que, a més a més, hi treballen dones que tenen un nivell sociocultural baix. Aleshores la idea és trencar aquest mite i afavorir que aquest espai simbòlic sigui per tothom.

Un altre mes podem treballar en l'espai simbòlic la vida al carrer i fer botiga, un taller de reparació, una cafeteria, etc. Llavors també donem l'oportunitat a què tothom pugui accedir a aquests espais. I com a docents, donar llibertat de que es desplacin per aquests espais, però sí ajudar en aquest joc, sí oferir oportunitats. Si nosaltres veiem que al supermercat hi ha un nen que mai hi vol anar doncs afavorir que hi pugui anar o, per exemple, si fem un racó de teatre on hi ha disfresses, etc, etc. i hi ha un nen que no vol anar-hi podem buscar el perquè. Pot ser per moltes coses: perquè tingui un prejudici de gènere que consideri que disfressar-se és de nenes; o potser perquè a ell li agradaria disfressar-se perquè és un nen que no acaba de tenir definida la seva identitat, però que té por a vestir-se amb roba que està considerada amb roba d'expressió de gènere femenina i que li faci por sentir-se malament, criticat o jutjat. Per tant, jo crec que la feina més important dels mestres és fer un bon acompanyament i veure quan és una necessitat de la criatura desenvolupar-se per un espai concret, o quan és que hi ha una por a sentir-se prejutjada, o quan hi ha una por a mostrar-se tal

com és. Per exemple, a Infantil és un espai que va molt bé aquest tema d'afavorir coeducació i trencar sobretot els estereotips de gènere i això és una cosa que s'ha d'anar treballant.

A mesura que vas pujant en els cursos tot aquest tema de la coeducació es continua treballant, sobretot, trencant els rols d'estereotips de gènere, el tema de la violència masclista i llavors també s'inclou el tema de la diversitat afectivosexual i el tema de com fem que l'alumnat, que comença a ser més gran, descobreix qui és ella mateixa o ell mateix, com se sent: si se sent bé o tal com es percep, i una mica ajudar i fer aquest acompanyament. Clar, també hi ha gent que diu que aquest tema afectivosexual més val treballar-lo quan són més grans i no tan petits, i no és així. Realment som éssers sexuals des del minut zero que naixem i s'ha de fer aquest acompanyament des de petits i petites en situacions on hi ha aquest autoconeixement i el descobriment del propi cos. Hem de dir les coses pel seu nom, és a dir, quan es parla de cossos parlem de cossos que tenen vulva i de cossos que tenen penis, i intentem trencar aquest tema de "les nenes tenen vulva i els nens tenen penis". Si parlem des de cossos o des de persones amb vulva i persones amb penis també trebalem tot aquest tema d'aquesta diversitat. I per què ho dic això? Doncs perquè aquesta és la manera de recollir totes les sensibilitats que puguin haver a l'escola perquè per sort l'alumnat anirà desenvolupant-se, creixent i construint la seva identitat de gènere. Per tant, és important que en tota la seva vida escolar rebi aquesta vivència i aquest acompanyament de "jo estic creixent, m'estic coneixent, estic veient com sóc, com em sento, què m'agrada, què no m'agrada una mica, què no m'agrada gens" llavors és important fer aquesta tasca d'acompanyament i de visibilització de realitats.

També és interessant treballar-ho des de la nostra visió de les coses, és a dir, si jo crec que tinc la idea que l'alumnat ha de construir-se i que la seva realitat com a persona podrà reflectir diverses identitats de gènere, o no únicament es reduirà a ser home o dona, sinó que hi ha altres realitats que no són únicament el tema de l'heterosexualitat i aquest alumnat podrà tenir les relacions que vulgui i desitgi amb les persones que vulgui i desitgi; nosaltres com a mestres hem de poder oferir oportunitats i models de persones que estimen a qui volen i com volen, i no únicament oferir models únicament de persones que estimes a aquelles a qui s'espera que ho facin perquè tenen un gènere assignat al néixer. Cada vegada hi ha més mestres que estan mostrant les seves vivències i el seu autoconeixement. Jo quan vaig començar a treballar de mestra, fa 22 anys, hi havia la idea de mantenir la vida privada al marge de

l'escola i la gent no explicàvem si teníem fills, parella, etc. No cal que la gent hagi d'explicar la seva vida, però imagina que si tu com a mestra ets lesbiana i en aquella aula hi ha una criatura que està començant a plantejar-se o a adonar-se que potser li agraden les noies, realment el fet de tenir un model o algú amb qui t'identifiques ajuda a molt a poder-te sentir forta i a tenir l'energia de poder construir la teva identitat i poder explicar a la resta del món quins són els teus desitjos. Si, en canvi, no tens oportunitats continuaràs sentint que l'escola és un lloc que no representa a tothom i això no únicament en el tema de la coeducació i l'afectivosexualitat, sinó inclús amb el tema de moltes diversitats. Si a l'escola no hi ha mestres que tinguin diversitat d'origen, diversitats funcionals, etc. l'escola no recull ni és model de totes les realitats de la vida. L'escola és un agent social i ha de representar totes les persones, per això com a alumne és molt important poder-te sentir reflectit en aquelles persones que tu les veus com a model.

Partint d'això, ara hi ha aquest moviment de mestres "que surten de l'armari" en el sentit de mostrar les meves inquietuds, els meus dubtes, a nivell afectivosexual quines sensacions i sentiments he tingut, com m'he sentit, experiències... Pensem que això ajuda molt a l'acompanyament de l'alumnat, sobretot en edats més grans. Però en edats més petites podem parlar de la diversitat familiar perquè és molt probable que trobem famílies on hi ha una mare, dues mares, on hi ha un pare i una mare, un avi i una àvia,... Aquesta diversitat també forma part de la coeducació, de sentir que la teva família o les persones amb qui convius estan recollides dins de l'escola.

Jo crec que la idea ha de ser partir de la persona com algú que té moltes realitats però que no les podem separar, que van juntes i que s'interrelacionen per natura.

J 9: Llavors, creus que les mestres consideren i creuen que cal educar en tot això?

G 10: Vull pensar que sí. I crec que cada vegada es té més clar que sí. El que passa és que torno a dir: manca seguretat, manca perdre la por en tot això. I una altra cosa molt important, manca conèixer-se a un i a una mateix. És interessant que en algun moment quan tu vols treballar des d'aquesta perspectiva més coeducadora és important que fem una mica de revisió de quina és la nostra història de vida, sobretot que anem enrere i que pensem com vaig sentir jo si a l'escola es va parlar d'aquest tema, com es va tractar, com se'm va presentar, si la manera en com se m'ha presentat ha marcat la meva vivència i experiència personal. Això és un repte que no és fàcil.

Crec que moltes vegades la possible por que pot haver-hi és si ho estaré explicant bé. I també amb quin llenguatge ho estàs explicant perquè t'has de familiaritzar amb un llenguatge que et resulti còmode. Poder parlar de tot tal com és i tenint clar que hi haurà situacions de riure i els farà gràcia, però sobretot mostrar aquesta naturalitat i per poder-ho fer t'has de sentir molt segura perquè has hagut d'haver fet aquest procés personal i t'has hagut de formar. A més, també cal aquesta sinceritat de si hi ha alguna cosa que ens demanen o ens pregunten, nosaltres reconèixer que potser no ho sabem i que ho podem buscar i consultar. Incús que als centres hi hagi algú de referència que t'asseguri i ens pugui ajudar si hi hagués algun cas en concret.

J 11: Jo recordo quan feia 3r o 4t de la ESO que ens van venir a fer una formació d'educació sexual i no va ser el que m'esperava. Es va tractar amb una mirada molt heterosexual, ens van explicar quatre mètodes anticonceptius i ja està.

G 12: I quans anys fa d'això?

J 13: Poquíssim...

G 14: Clar, per això crec que hi ha hagut un temps que es pensava que era una cosa superada, però ara amb les últimes polítiques hem de reconèixer que el col·lectiu LGTBI, el col·lectiu de dones feministes, ha fet molta feina perquè surtin una sèrie de protocols que ajudin a trobar aquesta formació, que facilitin les lleis, que hi hagi protocols per evitar la violència LGTBI, prevenció per la violència masclista, etc. Per això crec que és un moment que no podem desaproveitar perquè tenim de tot. Potser ens manquen més recursos per dur-ho a terme, però crec que a nivell de reflexió, de pensament, de lleis i de posada en marxa, ara mateix penso que a nivell legal està recollit. Una altra cosa és que es dugui a terme en funció de la persona que li toqui fer-ho o en funció de l'economia, però a nivell de drets està recollit ara mateix.

J 15: Per tant, si entrem dins del programa "Coeduca't", quina creus que és la seva perspectiva, les seves bases i les seves finalitats?

G 16: El programa "Coeduca't" sorgeix a nivell de Ministeri d'Educació pel pacte de violència masclista, llavors sorgeix un paquet de mesures que s'han d'implementar per fer i per garantir que tot l'alumnat tingui aquest treball per prevenir futures situacions de violència. Les seves bases van una mica en diferents eixos: l'eix de violència masclista; l'eix de la diversitat de gènere; l'eix de la perspectiva de gènere, la coeducació i feminisme en el currículum; després hi ha el tema de com els centres i la

documentació de centre recullen i donen resposta a aquesta perspectiva coeducativa; i després hi ha tot el tema d'acompanyament i assessorament d'alumnat amb diversitat de gènere.

La idea és donar aquesta mirada de dir "donem resposta a totes aquestes lleis que s'han donat des d'aquesta perspectiva LGTBI i coeducativa". A partir d'aquest pacte el Departament selecciona persones que saben que són mestres en actiu a centres i que tenen una formació específica sobre aquests temes, ens fan una formació on ens diuen quines són les àrees que hem de treballar posteriorment. Llavors un cop estan formades aquestes persones a nivell de territori, cada territori té una formadora o dues que fa la formació "Coeduca't". I qui la rep? Doncs totes aquelles persones que s'apunten a la formació i que venen representant diferents centres. Un cop fan aquesta formació han d'implementar tot el claustre del seu centre el que implica haver fet aquesta formació: canvis en la documentació, canvis en les programacions d'aula, crear una comissió de coeducació, treballar i acompanyar l'alumnat des d'aquesta perspectiva de gènere, etc, etc.

J 17: Ara pel que fa a les formacions, quina percepció has tingut? Has notat prejudicis?

G 18: Jo n'estic contenta perquè penso que la gent que, en aquest cas, ha vingut al curs són persones amb ganes i implicades en voler fer canvis. També és veritat que hi ha com sempre persones que ja tenien una formació prèvia, persones que per militància personal potser ja estaven en algun col·lectiu més de l'àmbit LGTBI o del feminisme i que ja tenien aquesta vivència o aquest pensament més pensament de coeducació, i després persones que tenien moltes ganes, però que no havien tingut aquesta formació. Llavors jo crec que el que és important és que tothom que en tingui ganes pugui tenir aquesta formació i que després pugui tenir els espais i el recolzament per poder-ho traspasar als seus claustres. Estem en lo de sempre, què passa? Que hauríem d'estar en obligació de compliment perquè si és una llei que despenja d'una visió política i d'alguna manera recolza en un fons econòmic que vol dir formar a tots els mestres de l'estat espanyol en això, hauria de ser d'obligat compliment. No pot ser que tu com a mestre diguis que no vols treballar amb el teu alumnat des de la perspectiva de la coeducació perquè t'ho està dient el teu cap o la teva cap superior que, en aquest cas, és el Departament d'Educació, el qual està supeditat pel Ministerio de Educación y Ciencia. Ells t'estan dient que ho has de fer així, encara que a tu no t'agradi. Llavors si no t'agrada te'n pots anar a una escola privada del tot perquè allà en principi potser no hauràs d'estar supeditat a tot això, però

mentre estiguis a la xarxa única de l'escola pública i l'escola concertada no pots fer segregació per gènere. Encara que és molt discutible que en altres centres es pugui decidir fer algunes coses que tinguin a veure amb la segregació de gènere, però si són fons privats doncs cadascú... Pots trobar escoles privades que facin molt bon treball coeducatiu perquè està en aquesta línia d'escola laica o d'escola innovadora, i d'altres escoles súper privades que estiguin a anys llum d'això.

J 19: Llavors, pel que m'he anat informant la idea és que durant un període de 2-3 anys fer aquestes formacions a tots els centres. Però després hi haurà algun seguiment per saber si ho treballen a les aules?

G 20: Hi ha una cosa que en tres anys els documents de centre i les programacions de centre i d'aula han de recollir aquesta mirada coeducativa. És a dir, a nivell de documentació en tres anys els centres han d'haver fet aquesta feina. Després, pel que fa al tipus de seguiment encara no ho sé. A mi se m'acudeix que la persona referent de coeducació dels centres s'organitzi i faci un assessorament als centres. Les formadores creiem que poder-nos reunir per territoris amb les persones referents de coeducació a nivell de centres potser facilitaria fer aquest seguiment i veure si les coses han d'anar per on han d'anar. És una idea que ha anat sorgint, però que no ha anat a més perquè es pugui dur a terme. De fet, si no fos per l'aturada a causa del coronavirus, ens havíem de trobar la setmana passada i després de Setmana Santa per fer un seguiment de com estaven anant les formacions que jo i les altres formadores estàvem fent. Però un cop s'acabi tot aquest període de formacions a les persones del claustre, no està clar com es farà ara mateix.

J 21: I, fins el que heu pogut veure fins ara de posar en pràctica el programa i les formacions, heu pensat canvis i coses que faríeu diferents? No sé si heu tingut l'oportunitat de parlar-ne amb la situació actual.

G 22: Ha estat una mica difícil. De fet, ja saps que a mi em faltava fer una sessió i l'última de valoració. Ara mateix en consorci ha enviat a les persones assistents un correu dient que en principi aquesta formació continuarà en el moment en que es pugui reprendre la formació perquè es valorava que es pugui fer de manera presencial perquè més que una formació unidireccional és una formació en la que hi ha un debat, un plantejar experiències, neguits... Pel que fa als centres, potser alguns ja havien començat a fer petites coses, però per iniciativa pròpia o potser perquè ja ho estaven fent. La implementació, ara per ara, encara no es pot veure perquè ens ha passat això.

La idea era que després de la formació es fes algun tipus de seguiment, per la meua part, de veure com s'implementava la formació d'ells en el propi centre. Però ara mateix la cosa està aturada fins que es pugui acabar la formació.

Entrevista a la referent del programa "Escoles per la Igualtat i la Diversitat" del Consorci de Barcelona

L'entrevista va tenir lloc el dimarts 28 d'abril a les 12:18h per trucada de veu. Va tenir una durada de 43:32 minuts.

Uns dies abans se li van enviar les preguntes i el consentiment informat per correu, sobre el qual va llegir les preguntes, va marcar les opcions i el va signar a través d'un correu ja que, a causa de la situació de la COVID-19, no va ser possible signar el document.

Seguidament, se li va demanar si es podia utilitzar la gravadora de veu i hi va accedir.

A partir d'aquí, va començar l'entrevista.

J 1: Quin creus que és el nivell de formació que tenen les mestres envers la coeducació i la perspectiva de gènere?

D 2: Jo crec que la formació que tenen és poca perquè, d'alguna manera, (...) de formació, diguéssim, "formalitzada" no la tenen des del moment en que, des dels mateixos programes que es fan a la universitat de formació del professorat, la formació inicial que se'n diu, doncs és una mica el que comentava amb tu abans: això es té molt poc en compte. Potser hi ha algun professor o professora a la universitat que sí que li dona aquesta vessant de perspectiva, i em consta que en algunes universitats hi ha gent que ho està fent. Però és una cosa molt parcial, potser es dona en alguna assignatura o matèria concreta, o en algun moment determinat del currículum quan es parla de diversitat, però estrictament com a perspectiva de gènere o coeducació això no hi és. I aquesta és una reivindicació que fa molts i molts anys que es té, des de docents que han treballat això des dels sindicats d'educació, des de partits polítics, però diguéssim que a la gent del govern, aquesta qüestió jo crec que ara és el primer

moment que realment s'estan posant a treballar-la perquè el professorat estigui format. I ja et dic, el professorat que ara ja està format i són professors/es, però abans ja s'hauria d'haver fet quan estaven a la universitat, i això no hi és. Per tant, és molt necessari. I no només s'ha de fer en el moment que tu estàs fent la carrera, sinó que després ha d'haver-hi formació permanent perquè les coses canvien. No és el mateix la visió que tenim ara mateix de la coeducació, els nous feminismes, o amb la nova terminologia com la interseccionalitat, etc. que fa deu anys. Les coses han canviat perquè tenim lleis que han col·laborat a que hagin canviat, però en el terreny de la formació no existeix.

J 3: Quin tipus de formació haurien de tenir per treballar i defensar l'educació afectivosexual?

D 4: Això jo crec que és una qüestió política i es podria reclamar clarament, a l'hora de defensar-ho, perquè tenim lleis que parlen de la coeducació. Tot això ho tenim recollit en diversos documents. Després, a l'hora de portar-ho a la pràctica no queda clar i a les universitats igual. La gent que porta més el tema de les universitats és qui ha de posar fil a l'agulla.

J 5: Per què no es treballa la coeducació i la perspectiva de gènere a les escoles?

D 6: Hi ha molts elements, jo crec que tota la xacra que tenim a sobre del patriarcat, de totes les maneres de fer, els costums, de quina manera ens socialitzem encara homes i dones (...) està molt arrelada a la societat actual que tenim i, per tant, doncs costa de superar aquests estereotips i aquests rols de gènere i aquesta divisió sexualitzada del treball on podríem remuntar anar a "les dones recol·lectores i els homes caçadors". Encara tot això té un pes brutal en la nostra societat i, actualment, encara ho veiem: per què les noies els costa escollir professions que no siguin estrictament feminitzades, o per què els nois no estudien altres tipus de formacions que siguin més del tema de la cura, perquè el tema de tenir cura amb el confinament, per exemple, ho estem veient. El repartiment a casa de tenir cura dels avis, de les criatures, d'organitzar la casa, els àpats, la neteja la compra, els menús (...) tot, tradicionalment això ha caigut en mans de les dones.

A nivell de l'estat espanyol, a més a més, amb el franquisme tots els 40 anys de franquisme que vam tenir també van fer molt de mal perquè les nostres mares encara van estar socialitzades en un món en què la dona havia de quedar-se a casa i que la seva finalitat era tenir fills, tenir cura de l'home, de la casa i, per tant, tot això està molt

arrelat. Després, a partir dels anys 60, 70, 80, hi van començar a haver moltes dones que deien “¿bueno y esto qué es?”. I encara podríem anar més lluny, més cap enrere. I aquesta idea de la Virginia Woolf amb el seu llibre d'*Una habitació pròpia*, on ella reivindica que les dones hem de tenir un espai, una habitació i uns diners per tenir autonomia i llibertat per decidir què és el que volem fer.

Però bueno, venim d'una tradició molt masculista on se'ns ha ensenyat a cosir, a estar pel marit i els fills, i no treballar fora de casa. Aleshores, això es una xacra que encara arrosseguem. El que està passant ara és que tenim un discurs que políticament seria correcte sobre la igualtat, però després a la realitat es mostra que no és així. Llavors, a nivell educatiu tenim molta feina, per com incorporem el tema de les cures als currículums, de la igualtat, de la coeducació, de la perspectiva de gènere, de la sexualitat...

Les dones no som només màquines de tenir criatures i aquí entra aquesta qüestió tan complexa entre el plaer i el perill. El tema de la sexualitat, que sempre ens el plantegen des de la vessant del perill, de les malalties, dels embarassos no desitjats (...) i, en canvi, la sexualitat és una cosa absolutament humana que tenim des que naixem i la tenim domesticada, però sembla que fins que no ets gran, tens una parella i tot l'amor romàntic, (...) tot això són mites que fa molt de mal. I ho veiem a la publicitat, a les pel·lícules, a les sèries... tot això és la socialització que tenim, per això és tan difícil poder fer aquest canvi.

Aleshores, si no hi ha una aposta política, clara i de formació cap al professorat clara, serà difícil canviar tot això. Però en ello estamos, és el que es pretén des del “Coeduca't”.

J 7: De quina manera podem treballar la perspectiva de gènere i la coeducació a l'escola i a l'aula?

D 8: No n'hi ha prou que diguis al projecte educatiu de centre que la teva escola és coeducativa. Hem d'adaptar l'escola a la criatura. Igual que amb el tema de la inclusió. Hi ha un vídeo de l'Antonio Centeno que parla sobre la gent discapacitada que, a nivell sexual, no se la té en compte perquè se la infantilitza tant que sembla que no tinguin sexe o no puguin tenir sexe com si fos gent asexual. Doncs Antonio Centeno el que fa és reivindicar la sexualitat d'aquestes persones i la necessitat de tenir auxiliars sexuals perquè, o no poden arribar ells amb la paràlisi que tenen al seu cos o amb la tetraplègia que puguin tenir, doncs hi hagi gent que els pugui estimular i puguin tenir

un orgasme. Per què no poden tenir un orgasme? És molt bèstia. És una castració brutal cap a aquestes persones.

Ell parla moltes vegades d'adaptar-se les persones a la societat, o la societat a les persones. En un article que em publicaran a *Àmbits de la pedagogia* poso aquest exemple: no és el mateix que jo m'adapti a un autobús, que no pas que l'autobús s'adapti a mi. És més fàcil fer autobusos amb plataformes perquè pugui baixar per la porta o entrar amb la meua cadira de rodes, i em facilita la vida perquè no he d'agafar taxis o transports personals, i l'autobús m'ho facilita si està adaptat. Però no només a mi, sinó a molta més gent: persones amb altres tipus de discapacitats, una mare o un pare amb un cotxet, una persona que vaig amb crosses, etc. La idea és que no és que tinguis tu el problema, sinó que no pensem en com la ciutat, en aquest cas, s'adapta a la realitat de les persones. I això és important que les escoles ho tinguem present.

Quan tenim infants amb el tema de la transexualitat, justament moltes vegades el problema és un "ostres! A quin lavabo va?" Doncs organitza els lavabos de tal manera que no tinguin sexe. Els lavabos no tenen sexe. Poden ser lavabos universals, no cal que posi homes, ni dones, ni cadires de rodes, ni res. Sinó que els lavabos estiguin adaptats. L'altre dia em preguntaven què pensava sobre els lavabos. A mi el que em preocupa dels lavabos realment és que estiguin nets, que hi hagi sabó i que hi hagi paper. Perquè moltes vegades he anat als lavabos de les escoles i no hi ha paper, no estan nets, ni hi ha sabó per rentar-te les mans ni per eixugar-te. A mi això em sembla fonamental. Si ensenyem a les criatures a anar al mateix lavabo quan estan a P3, P4 i P5, o a l'escola bressol, (...) per què això s'oblida? No? Doncs és un debat que als claustres és interessant parlar-ne. I si dic els lavabos dic els vestuaris d'educació física. És el mateix.

Si nosaltres, les persones, estiguéssim entrenades a pensar amb perspectiva de gènere tot això

J i D 9 : Seria molt més fàcil.

D 10: Sisi.

J 11: Totalment.

J 12: Llavors, amb el que has vist treballant amb escoles i mestres, tu creus que les mestres consideren i creuen que cal educar en aquesta visió?

D 13: Sí, sí, sisi. Jo, al programa que nosaltres tenim veig que el claustre s'aboca a formar-se en aquestes temàtiques perquè aquestes temàtiques tothom les dona per sabudes. És el que et deia a l'inici, si tu li preguntes a algú si creu en la igualtat entre homes i dones et diran que sí. Qui s'atreveria a dir que no? No ho sé, algú que sigui de Vox, algun extremista del PP o de Ciutadans, però en general tothom et diria que sí. Però si tu després mires a la realitat al dia a dia, veuràs que no és així. I quan fas reflexionar els claustres sobre el que estan fent i t'ho expliquen, llavors dius ah! I com és que estàs parlant tota l'estona en masculí? Referint-nos al llenguatge, per exemple. I et diuen, ui! és que ho porto tan interioritzat que no me n'adono, però jo sóc feminista i jo ho tinc molt clar. I dius, bueno, si ets feminista i ho tens tan clar has de fer l'esforç de parlar d'una manera més universalitzadora, que inclogui a tothom. I clar, no te n'adones. I a la gent que som més grans ens costa una mica més. Jo tinc un nen que té 12 anys, i a vegades quan li explico sobre les escoles que he visitat i li dic que he vist uns nens maquíssims, el primer que em diu és: mama, i les nenes? I li dic, sí, les nenes també. Ell està entrenat ja que si m'equivoco em corregeix i això passa si tu fas aquesta coeducació des de l'inici i tens aquesta perspectiva de gènere incorporada en el teu ADN. Per això és tan important que treballem aquesta qüestió.

J 14: Entrant en el programa "Coeduca't", quines serien les seves bases? Les seves finalitats?

D 15: La finalitat del "Coeduca't" és incorporar la perspectiva de gènere i de coeducació al currículum. Des de P3 fins a 4t de la ESO. Hauria d'anar més enllà, perquè algú podria dir, bueno el mundo se acaba en cuarto de la ESO, no. El programa arriba fins aquí, però la idea òbviament és que arribi a la postobligatòria perquè tenim els cicles formatius, no només d'educació infantil, i que arribi a la universitat. Evidentment, clar que sí.

Però què vol dir això? Que només farem una matèria, o una assignatura, o un tallercito de la Señorita Pepis? No. Es tracta de que, si estem fent matemàtiques, mirem quins exemples estem posant.

Hi ha una autora, Núria Solsona, que ha escrit *Química a la cuina*. Aquesta dona, que és química de formació, ara està jubilada i havia treballat molts anys al Departament. La Núria ha escrit llibres molt interessants, com ara *Ni princeses ni pirates*. També ha treballat molt amb la Marina Subirats sobre la coeducació i els patis coeducatius, etc. Doncs la Núria parla de la química i com fer-la amb els àpats: de tu quan parles de fer

un àpat i mirar els components químics que fem servir a la cuina, també ens fa plantejar qui fa els àpats, qui fa la compra, qui elabora el menú, etc.

Es tracta d'anar introduint temes que tenen a veure amb "són les dones, són els homes? Qui fa això? És una dona que tens contractada per fer-te les tasques domèstiques perquè tu t'ho pots pagar? Aquesta dona d'on és? I aquí s'introdueix el tema de la cultura, el tema de les classes social. Tot això també té a veure amb el tema de la interseccionalitat.

Nosaltres, al programa d'Escola per la Igualtat i la Diversitat, el que fem és això. Formar el professorat (18 centres a Barcelona durant 3 cursos seguits) i el que fem és fer formació dins del Claustre, i a més, a la pàgina web tenim tot un seguit d'activitats ordenades per cicle i etapa educativa i per assignatura. Llavors totes les activitats que proposem estan relacionades amb algun dels tres eixos: perspectiva de gènere, interculturalitat i diversitat. I donem exemples de com incorporar-ho al currículum.

La Núria, en aquest cas, el que fa és visibilitzar les dones. I si, a més, li donem un component cultural, de classe social o a nivell de diversitat, farà que sigui una dona que ve llatinoamericana, o de descendència pobre, amb una discapacitat, etc. Vull dir que, pots introduir una pila de coses fent química. Aquesta és la idea, que el professorat s'ha de formar en que, quan programa, ha de tenir present aquestes qüestions perquè sinó tenim problemes com amb els llibres de text, que és un altre tema a parlar. Hi ha un estudi de la Universitat de València que estableix que les dones només estan un 7% representades als llibres de text de socials de 3r de la ESO. I la resta? I el 93% de qui parla? És molt bèstia, no?

Però el que et deia abans, que no sigui una cosa puntual, sinó que la trobem a tot arreu: a les mates, la física, la química ...). O a infantil amb els contes. Què passa amb els contes infantils? Quins contes tenim? És tot. És tot Júlia.

J 16: Sisi (.....) No sé si amb tot el tema del coronavirus heu tingut temps i també per ser prova pilot heu tingut temps de pensar-ho, però un cop s'acabés aquest període de formacions, us heu plantejat alguna manera de fer algun seguiment amb aquestes escoles i veure com ho treballen?

D 17: Sí, sisi. Nosaltres, al Consorci d'Educació al programa nostre estem fent avaluació de com està anant aquesta formació en general.

J 18: Això amb el programa teu d'Igualtat i Diversitat, no?

D 19: Amb el programa meu. El "Coeduca't" ha quedat aturat ara mateix perquè els dos cursos que hi ha són cursos pilot encara, són els primers cursos que s'han posat en marxa. Però és la primera tongada, diguéssim, de cursos de "Coeduca't". Però a Barcelona l'acceptació ha estat brutal. Al teu grup sou unes 30 persones i a l'altre 40, i també el Departament està fent altres cursos telemàticament. Però no és el mateix, perquè tu telemàticament pots llegir-te el que vulguis, la Bíblia, l'Alcorà, el que vulguis. La qüestió crec que és com debatre sobre això perquè una cosa és la teoria i l'altra és la pràctica. Com ho portes tot això a la pràctica? Llavors aquí ha de sortir el debat, com ho fem, com ho fem a la nostra escola, al nostra claustre, a la nostra programació, com ho treballarem amb les famílies. Mai hem d'oblidar a les famílies, els hem d'explicar que estem treballant en això perquè ens podem trobar amb famílies que estan en desacord amb què nosaltres treballem d'una manera coeducativa, m'explico?

J 20: Si, si.

D 21: Si treballem amb altres persones que tenen orígens diversos i que veuen la coeducació des d'un altre punt de vista, doncs també hem de treballar amb aquestes famílies.

J 22: Sí. Bueno, al final també és una cosa obligatòria a les escoles, no? Vull dir que hi ha una llei d'això.

D 23: Si, si. Sempre tenim la llei a la mà, però abans d'arribar a la llei si nosaltres podem fer un acompanyament afectiu i efectiu, les dues coses (riu), una explicació, una acollida amb aquestes famílies explicant què fem, com ho fem, etc. això ens donarà molt de suport, sobretot a les seves criatures, i també des del professorat. Aquesta serà la manera més agradable, més fàcil i més honesta per fer pedagogia. La llei sempre la tindrem, sempre podem dir: miri senyor, senyora, la llei diu això i nosaltres l'hem de complir. Però abans d'arribar a la llei està clar que nosaltres hem de fer aquesta feina d'acompanyament i d'assessorament.

J 24: De treballar en conjunt, no?

D 25: Exacte, de treballar, si es pot, conjuntament amb les famílies. Això hi ha escoles que tenen comissions de coeducació. Al barri de Gràcia hi ha fins i tot una coordinadora de comissions de coeducació per a les escoles, que també treballen tota

aquesta qüestió. No sé si li diuen escoles feministes, però clar, això és de gent que viu a Gràcia. La gent que viu a Gràcia té molt poc a veure a nivell econòmic, a nivell cultural, o a nivell com vulguis, amb la gent que viu a Zona Nord, Nous Barris, Ciutat Meridiana (...) res a veure perquè són contextos absolutament diferents i Gràcia, en aquest sentit, són privilegiats. Dic Gràcia com podria dir Les Corts, l'Eixample (...) No és el mateix.

J 26: D'acord, i per acabar, pel que m'has dit que som prova pilot no sé si me la podràs respondre, però amb el poc que heu anat veient fins ara si heu vist maneres de canviar el disseny o coses que enfocariu diferent. No sé si heu tingut l'oportunitat de poder fer aquest plantejament.

D 27: Jo d'entrada, de moment, no tinc elements per dir que canviarem el plantejament. El plantejament respon a l'objectiu que t'he comentat, incorporant al currículum tot això, el Departament d'Educació ho té clar. Ara fa poc van treure una webinar, no sé si la Montserrat te l'ha passat o no, però hi ha una webinar que parlar precisament d'això que t'estic explicant del Coeduca't.

J 28: Sí? Doncs no, no, crec que no la tinc.

D 29: Vale, doncs miraré a veure si te la puc passar. També et miraré de passar-te la web del programa, i també dir-te que en el Consorci d'Educació tenim un blog que es diu Feminismes a les escoles. És un blog molt discret, però anem penjant coses. Què fan als centres o alguns recursos, notícies, articles (...) I intentem mantenir-lo mínimament al dia.

Annex 4. Resultats d'acord amb les dimensions i les categories

Objectiu 1. Conèixer el nou programa "Coeduca't"

Instruments (I)	Participants (P)	Dimensions (D)	Categories (C)
I1. Entrevistes	P1. Experta 1 (E ₁) P2. Experta 2 (E ₂)	D1. Tipus de formació de les mestres envers l'educació afectivosexual a EI.	C1. Formació de mestres a l'actualitat.
			C2. Formació idònia.
		D2. Consideracions de les mestres en	C3. Presència pedagògica.

		relació a l'educació afectivosexual a EI.	C4. Percepció de les mestres.
			C5. Percepció de les formadores.

Annex 5. Aportacions recollides en les entrevistes a les expertes

Entrevistes	E₁	E₂
P1. Quin és el nivell de formació que tenen les mestres envers la coeducació i la perspectiva de gènere?	<p>No hi ha un estàndard general, sinó que té a veure amb la teva formació com a persona.</p> <p>Per franges d'edat, les mestres i els mestres que tenen entre 40 i 60 anys són gent molt conscienciada pel tema de la seva lluita personal dins del feminisme o de la coeducació arrel del tema del franquisme i tota la seva persecució. Són persones que s'han anat formant paral·lelament per entitats.</p> <p>Després hi ha un grup de mestres que són mestres més joves. Semblava que era una lluita que ja estava superada perquè potser quan eren alumnes el tema de coeducació ja l'havien rebut a les seves aules i podien pensar una mica que era un tema "superat", però en realitat crec que no ha estat així.</p> <p>De fet, no s'havia inclòs gaire la formació bàsica universitària, però d'alguna manera quedava com si fos una cosa superada i òbvia.</p> <p>Ara s'estan posant una mica més les piles en la formació bàsica del professorat perquè no sigui que tu com a mestre hagis de buscar-te formacions fora de la teva formació bàsica a la universitat.</p>	<p>Poca formació.</p> <p>És molt necessari. I no només s'ha de fer en el moment que tu estàs fent la carrera, sinó que després ha d'haver-hi formació permanent perquè les coses canvien.</p> <p>A la gent del govern, aquesta qüestió jo crec que ara és el primer moment que realment s'estan posant a treballar-la perquè el professorat estigui format.</p>
P2. Quin tipus de formació haurien de tenir per treballar i defensar l'educació afectivosexual?	<p>Des de la universitat s'hauria de fer una feina important. Hauria d'haver-hi assignatures que treballessin concretament o que poguessin posar un marc a tot el tema de la coeducació.</p> <p>Caldria que hi hagués una mirada més interdisciplinària i que es pogués transmetre d'alguna manera que la coeducació no és quelcom que es treballi algun dia puntual, sinó que s'ha de donar aquesta mirada transversal on, des de totes les àrees, es treballa el tema de la coeducació.</p> <p>Pel que fa a les mestres, hauria d'haver-hi una</p>	<p>És una qüestió política i es podria reclamar clarament perquè tenim lleis que parlen de la coeducació.</p> <p>A l'hora de portar-ho a la pràctica no queda clar i a les universitats tampoc. La gent que porta més el tema de les universitats és qui ha de posar fil a l'agulla.</p>

	<p>formació base en tota la formació de professorat i, després, fer aquest tipus de treball a la majoria dels claustres.</p> <p>Hauria d'haver-hi una "exigència" per part del Departament d'Educació amb tots els seus professionals del treball i de la formació integrada en coeducació a tots els equips docents del Departament d'Educació.</p>	
<p>P3. Per què no es treballa la coeducació i la perspectiva de gènere a les escoles?</p>	<p>Hi ha diversos factors. No hi ha la formació adequada de base o no s'ha ofert durant molt de temps aquesta possibilitat.</p> <p>La coeducació és quelcom que la gent pot estar més conscienciada. Alhora, hi ha cert temor i certes reticències a poder treballar de manera adequada amb l'alumnat i sense por. Encara hi ha molts dubtes i molta poca reflexió personal sobre la nostra pròpia relació amb la sexualitat i l'afectivitat. També hi ha una mica la por a què ens diran les famílies o si estaran d'acord.</p> <p>A nivell polític, hi ha una sèrie de lleis que recullen aquesta obligatorietat, però no podem obviar ni podem oblidar que les famílies tenen molta força en exigir certes coses.</p> <p>La formació integral de la persona, en un dels llocs més importants on es dona és a l'escola i l'educació afectivosexual forma part d'això.</p> <p>Com a mestres, com a centres educatius i com a Departament d'Educació, tenim una responsabilitat d'oferir aquesta formació al nostre alumnat i de fer aquest acompanyament perquè amb l'educació afectivosexual es tracta d'ajudar a què les criatures creixin de manera integral.</p> <p><i>"Tinc una personeta que té una emoció i té una afectivitat, i això no li puc dir quan entri per la porta que se la deixi a fora perquè jo d'això jo en parlo."</i></p>	<p>Tota la xacra que tenim a sobre del patriarcat, de totes les maneres de fer, els costums, de quina manera ens socialitzem encara homes i dones, està molt arrelada a la societat actual que tenim, una societat molt masculinista. Per tant, costa de superar aquests estereotips, aquests rols de gènere i aquesta divisió sexualitzada.</p> <p>A nivell de l'estat espanyol, tots els 40 anys de franquisme que vam tenir també van fer molt de mal perquè les nostres mares encara van estar socialitzades en un món en què la dona havia de quedar-se a casa i que la seva finalitat era tenir fills, tenir cura de l'home, de la casa i, per tant, tot això està molt arrelat.</p> <p>Actualment, tenim un discurs que políticament seria correcte sobre la igualtat, però després a la realitat es mostra que no és així.</p> <p>A nivell educatiu tenim molta feina, per com incorporem el tema de les cures als currículums, de la igualtat, de la coeducació, de la perspectiva de gènere, de la sexualitat...</p> <p>Si no hi ha una aposta política, clara i de formació cap al professorat clara, serà difícil canviar tot això.</p>
<p>P4. De quina manera podem treballar la perspectiva de gènere i la coeducació a l'escola i a l'aula?</p>	<p>S'ha d'oblidar que és una cosa molt complexa. Hem de prendre'ns-ho d'una manera molt més natural, com quelcom que està dins nostre i des del minut zero reconèixer en l'alumnat que som éssers afectivosexuals i que, a més, som éssers que tenim uns drets i uns deures sigui quin sigui el nostre gènere.</p> <p>Amb una criatura de P3 hi haurà tota una sèrie de situacions com ara en el joc o en les oportunitats de joc que afavorirà que hi hagi aquesta perspectiva coeducativa en la que els</p>	<p>No n'hi ha prou que diguis al projecte educatiu de centre que la teva escola és coeducativa. Hem d'adaptar l'escola a la criatura.</p> <p>Amb el tema de la transexualitat a infantil, els lavabos no tenen sexe. Poden ser lavabos universals, no cal que posi homes, ni dones, ni cadires de rodes, ni res. Sinó que els lavabos estiguin adaptats.</p> <p>Si nosaltres, les persones, estiguéssim entrenades a pensar amb perspectiva de</p>

	<p>nens i les nenes poden trobar aquest espai de reconeixement o de sentir-se reflectits. Hem de plantejar-nos a l'escola com gestionem els espais de joc sobretot si veiem que poden haver situacions discriminants per gènere. La idea és trencar aquest mite i afavorir que aquest espai simbòlic sigui per tothom.</p> <p>La feina més important dels mestres és fer un bon acompanyament i veure quan és una necessitat de la criatura desenvolupar-se per un espai concret, o quan és que hi ha una por a sentir-se prejutjada, o quan hi ha una por a mostrar-se tal com és.</p> <p>A Infantil és un espai que va molt bé aquest tema d'afavorir coeducació i trencar sobretot els estereotips de gènere i això és una cosa que s'ha d'anar treballant.</p> <p>A mesura que vas pujant en els cursos es continua treballant, sobretot, trencant els rols d'estereotips de gènere, el tema de la violència masclista i llavors també s'inclou el tema de la diversitat afectivosexual i el tema de com fem que l'alumnat, que comença a ser més gran, descobreix qui és ella mateixa o ell mateix, com se sent.</p> <p>Realment som éssers sexuals des del minut zero que naixem i s'ha de fer aquest acompanyament des de petits i petites en situacions on hi ha aquest autoconeixement i el descobriment del propi cos. Hem de dir les coses pel seu nom, és a dir, quan es parla de cossos parlem de cossos que tenen vulva i de cossos que tenen penis, i intentem trencar aquest tema de "les nenes tenen vulva i els nens tenen penis".</p> <p>Aquesta és la manera de recollir totes les sensibilitats que puguin haver a l'escola perquè per sort l'alumnat anirà desenvolupant-se, creixent i construint la seva identitat de gènere. És important fer aquesta tasca d'acompanyament i de visibilització de realitats.</p> <p>També és interessant treballar-ho des de la nostra visió de les coses. Nosaltres com a mestres hem de poder oferir oportunitats i models de persones que estimen a qui volen i com volen, i no únicament oferir models únicament de persones que estimen a aquelles a qui s'espera que ho facin perquè tenen un gènere assignat al néixer. El fet de tenir un model o algú amb qui t'identifiques ajuda a molt a poder-te sentir forta i a tenir l'energia de poder construir la teva identitat i poder explicar</p>	<p>gènere tot això seria molt més fàcil.</p> <p>Si treballem amb altres persones que tenen orígens diversos i que veuen la coeducació des d'un altre punt de vista, doncs també hem de treballar amb aquestes famílies.</p>
--	--	---

	<p>a la resta del món quins són els teus desitjos.</p> <p>L'escola és un agent social i ha de representar totes les persones, per això com a alumne és molt important poder-te sentir reflectit en aquelles persones que tu les veus com a model.</p> <p>En edats més petites podem parlar de la diversitat familiar. Aquesta diversitat també forma part de la coeducació, de sentir que la teva família o les persones amb qui convius estan recollides dins de l'escola.</p> <p>La idea ha de ser partir de la persona com algú que té moltes realitats però que no les podem separar, que van juntes i que s'interrelacionen per natura.</p>	
<p>P5. Les mestres consideren que cal educar en la sexualitat i l'afectivitat a l'aula?</p>	<p>Vull pensar que sí. I crec que cada vegada es té més clar que sí. El que passa és que torno a dir: manca seguretat, manca perdre la por en tot això. I una altra cosa molt important, manca conèixer-se a un i a una mateix.</p> <p>Crec que moltes vegades la possible por que pot haver-hi és si ho estaré explicant bé. I també amb quin llenguatge ho estàs explicant perquè t'has de familiaritzar amb un llenguatge que et resulti còmode. Sobretot cal mostrar aquesta naturalitat i per poder-ho fer t'has de sentir molt segura perquè has hagut d'haver fet aquest procés personal i t'has hagut de formar.</p> <p>També aquesta sinceritat de si hi ha alguna cosa que ens demanen o ens pregunten, nosaltres reconèixer que potser no ho sabem i que ho podem buscar i consultar. Incús que als centre hi hagi algú de referència que t'asseguri i ens pugui ajudar si hi hagués algun cas en concret.</p> <p>Amb les últimes polítiques hem de reconèixer que el col·lectiu LGTBI, el col·lectiu de dones feministes, ha fet molta feina perquè surtin una sèrie de protocols que ajudin a trobar aquesta formació, que facilitin les lleis, que hi hagi protocols per evitar la violència LGTBI, prevenció per la violència masclista, etc. Potser ens manquen més recursos per dur-ho a terme, però crec que a nivell de reflexió, de pensament, de lleis i de posada en marxa, ara mateix penso que a nivell legal està recollit.</p>	<p>Sí.</p> <p>Al programa Escoles per a la Igualtat i la Diversitat, veig que el claustre s'aboca a formar-se en aquestes temàtiques perquè aquestes temàtiques tothom les dona per sabudes.</p> <p>Al "Coeduca't" també hi ha hagut molt bona acceptació.</p>
<p>P6. Quines són les bases del programa "Coeduca't",</p>	<p>El programa "Coeduca't" sorgeix a nivell de Ministeri d'Educació pel pacte de violència masclista. Sorgeix d'un paquet de mesures</p>	<p>Incorporar la perspectiva de gènere i de coeducació al currículum. Des de P3 fins a 4t</p>

<p>quina és la seva perspectiva? I quines són les seves finalitats?</p>	<p>que s'han d'implementar per fer i per garantir que tot l'alumnat tingui aquest treball per prevenir futures situacions de violència.</p> <p>Les seves bases van una mica en diferents eixos: l'eix de violència masclista; l'eix de la diversitat de gènere; l'eix de la perspectiva de gènere, la coeducació i feminisme en el currículum; el tema de com els centres i la documentació de centre recullen i donen resposta a aquesta perspectiva coeducativa; i després hi ha tot el tema d'acompanyament i assessorament d'alumnat amb diversitat de gènere.</p> <p>La idea és donar la mirada de dir "donem resposta a totes aquestes lleis que s'han donat des d'aquesta perspectiva LGTBI i coeducativa".</p> <p>A partir d'aquest pacte el Departament selecciona persones que saben que són mestres en actiu a centres i que tenen una formació específica sobre aquests temes, i els fan una formació on els diuen quines són les àrees que han de treballar posteriorment.</p> <p>Un cop estan formades aquestes persones a nivell de territori, cada territori té una formadora o dues que fa la formació Coeduca't. Aquesta formació la reben totes aquelles persones que s'apunten a la formació i que venen representant diferents centres. Un cop fan aquesta formació han d'implementar tot el claustre del seu centre el que implica haver fet aquesta formació: canvis en la documentació, canvis en les programacions d'aula, crear una comissió de coeducació, treballar i acompanyar l'alumnat des d'aquesta perspectiva de gènere, etc, etc.</p>	<p>de la ESO.</p> <p>Es tracta d'anar introduint temes visibilitzant les dones. I si, a més, li donem un component cultural, de classe social o a nivell de diversitat, farà que sigui una dona que ve llatinoamericana, o de descendència pobre, amb una discapacitat, etc.</p> <p>El professorat s'ha de formar en que, quan programa, ha de tenir present totes aquestes qüestions perquè sinó tenim problemes com amb els llibres de text, que les dones només estan un 7% representades als llibres de text de socials de 3r de la ESO.</p>
<p>P7. Quina percepció heu tingut durant i després del període de formacions? Heu notat alguna cosa, algun prejudici?</p>	<p>N'estic contenta perquè penso que la gent que, en aquest cas, ha vingut al curs són persones amb ganes i implicades en voler fer canvis.</p> <p>El que és important és que tothom que en tingui ganes pugui tenir aquesta formació i que després pugui tenir els espais i el recolzament per poder-ho traspassar als seus claustres.</p> <p>Hauríem d'estar en obligació de compliment perquè si és una llei que despenja d'una visió política i d'alguna manera recolza en un fons econòmic que vol dir formar a tots els mestres de l'estat espanyol en això, hauria de ser d'obligat compliment. Ens ho està dient el Departament d'Educació, el qual està supeditat pel Ministerio de Educación y</p>	<p>-</p>

	Ciència.	
P8. Un cop acabades les formacions, hi haurà algun tipus de seguiment als centres educatius?	<p>En tres anys els documents de centre i les programacions de centre i d'aula han de recollir aquesta mirada coeducativa.</p> <p>Pel que fa al tipus de seguiment encara no ho sé. A mi se m'acudeix que la persona referent de coeducació dels centres s'organitzi i faci un assessorament als centres.</p> <p>Si no fos per l'aturada a causa del coronavirus, ens havíem de trobar la setmana passada i després de Setmana Santa per fer un seguiment de com estaven anant les formacions que jo i les altres formadores estàvem fent.</p>	<p>Sí.</p> <p>Al Consorci d'Educació al programa Escoles per a la Igualtat i la Diversitat estem fent avaluació de com està anant aquesta formació en general, però el "Coeduca't" ha quedat aturat ara mateix perquè els dos cursos que hi ha són cursos pilot encara, són els primers cursos que s'han posat en marxa.</p>
P9. Faríeu canvis dins del disseny del programa "Coeduca't"?	<p>Ara mateix el Consorci ha enviat a les persones assistents un correu dient que en principi aquesta formació continuarà en el moment en que es pugui reprendre la formació perquè es valorava que es pugui fer de manera presencial.</p> <p>La idea era que després de la formació es fes algun tipus de seguiment, per la seva part, de veure com s'implementava la formació d'ells en el propi centre. Però ara mateix la cosa està aturada fins que es pugui acabar la formació.</p>	<p>De moment no té elements per dir què canviarien del plantejament. El plantejament respon a l'objectiu que s'ha comentat, incorporant al currículum tots els temes en qüestió. Això, el Departament d'Educació ho té clar.</p>